

Η Ελλάδα της φαιδράς πορτοκαλέας

Γιατί, ενώ η χώρα κάνει βήματα προόδου, υστερεί δραματικά συγκριτικά με χώρες όπως η Ιρλανδία ή η Πορτογαλία;

Το νέο βιβλίο του Τάκη Παππά «Παράδοξη χώρα» είναι μια αφήγηση με και ανάλυση μιας πολύ συγκεκριμένης συνθήκης που επικρατεί στην Ελλάδα από το 1974 και μετά: Γιατί, ενώ η χώρα κάνει σημαντικά βήματα προόδου, υστερεί δραματικά, συγκριτικά με άλλες «ευρωπαϊκές χώρες, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία, οι οποίες πενήντα χρόνια πριν βρίσκονταν σε παρόμοιο αφηρητικό σημείο με τη δική μας χώρα»;

Η «Παράδοξη χώρα» αποτελεί το τρίτο μέρος μιας άτυπης τριλογίας «των κρίσεων», όπως την αποκαλεί («Λαϊκισμός και κρίση στην Ελλάδα», 2015, «Σε τεττωμένο σκοινί», 2017).

Το βιβλίο πρόκειται να κυκλοφορήσει εντός των ημερών από τις εκδόσεις Πατάκι. Ενδεικτικό απόσπασμα προδημοσιεύει σήμερα η «Κ».

H. M.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Η κουλτούρα της πώλωσης στην Ελλάδα

Αργά το απόγευμα της Κυριακής 18 Οκτωβρίου 1981, ημέρα εθνικών εκλογών, ο αρχηγός της Ν.Δ. και πρωθυπουργός Γεώργιος Ράλλης πληροφορήθηκε τα πρώτα αποτελέσματα από τα εκλογικά τμήμα-

τα και ήταν αρκετά έμπειρος ώστε αμέσως να αντιληφθεί το μέγεθος της ήττας για το κόμμα του. Χωρίς άλλη καθυστέρηση, ενημέρωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Κωνσταντίνο Καραμανλή, και στη συνέχεια τηλεφώνησε στον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολι-

Η «Παράδοξη χώρα» αποτελεί το τρίτο μέρος μιας άτυπης τριλογίας «των κρίσεων».

τευσης, Ανδρέα Παπανδρέου, τον οποίο, αφού ενημέρωσε για το εκλογικό αποτέλεσμα, συνεχάρη και του ευχήθηκε καλή επιτυχία στο έργο του. Κατόπιν περιπάτησε από το γραφείο του στη Βουλή μέχρι το ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία, όπου λειτουργούσε το Κέντρο Τύπου, και ανήγγειλε στους Έλληνες και ξένους δημοσιογράφους την ήττα του κόμματός του στις εκλογές.

Μόλις επέστρεψε με τα πόδια στο σπίτι του, στο Κολωνάκι, τηλεφώνησε στους υπουργούς Εθνικής Αμυνας και Εσωτερικών με την εντολή να παραμείνουν στα υπουργεία τους όλη τη νύχτα και να τον ενημερώσουν σε περίπτωση κινδύνου για την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη στη χώρα. Ήταν μόνος με τη γυναίκα του εκείνο το βράδυ, κι έτσι βρέθηκαν υποχρεωμένοι να απαντούν στο τηλέφωνο που δεν σταμα-

Ο Γεώργιος Ράλλης στο Κέντρο Τύπου, στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», λίγο πριν αναγγείλει στους Έλληνες και ξένους δημοσιογράφους την ήττα της Ν.Δ. στις εκλογές της 18ης Οκτωβρίου 1981.

τούσε να κτυπάει. Οι συνομιλητές τους ήταν κυρίως ανώνυμοι οπαδοί του Παπανδρέου που τηλεφωνούσαν χρησιμοποιώντας χυδαίες βρισιές και προσωπικές απειλές κατά του ηττημένου πρωθυπουργού, ενώ την ίδια στιγμή έξω από το σπίτι ηκούσαν οι αλλαγμοί και τα υβριστικά συνθήματα των πασοκικών πανηγυρισμών. Πώς εξηγείται αυτή η —εκ πρώτης όψεως ανεξήγητη— εκθροπήθεια προς έναν ήπιο, πολιτικά μετριοπαθή και θεσμικά φιλελεύθερο πρωθυπουργό, τη στιγμή μάλιστα της ήττης και

θεσμικά σωστής αποδοχής της ήττας του; Για να εξηγήσουμε αυτό το περιστατικό, το οποίο αποτέλεσε μια από τις χαρακτηριστικότερες εκφάνσεις της πώλωσης που στιγμάτισε τη σύγχρονη ελληνική πολιτική ζωή, χρειάζεται να γυρίσουμε πίσω, στο ξεκίνημα της Μεταπολίτευσης.

Όταν τον Ιούλιο του 1974, αμέσως μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, το δικτατορικό καθεστώς στην Ελλάδα κατέρρευσε σαν πύργος από τραπουλόχαρτα, το πολιτικό σκηνικό χρειάστηκε να αναμορφωθεί εξ αρχής.

Το βιβλίο του Τάκη Παππά πρόκειται να κυκλοφορήσει εντός των ημερών από τις εκδόσεις Πατάκι.

Ήταν ένα έργο στο οποίο πρωταγωνίστησαν γνήτες με βαθιές ρίζες στο προδικτατορικό παρελθόν αλλά και νέες ιδέες για το μέλλον του τόπου. Ανάμεσά τους ξεχώριζαν οι Κωνσταντίνος Καραμανλής, τυπικός εκπρόσωπος του ευρωπαϊκού συντηρητικού φιλελευθερισμού, και Ανδρέας Παπανδρέου, ένας ιδιότυπος συνδυασμός αμερικανικού λαϊκισμού και αριστερού ριζοσπαστισμού. Καθένας τους είχε μια διαφορετική ιδέα για το πολιτικό πρόβλημα του τόπου και τη λύση που απαιτείτο. (...)

Ο Καραμανλής βέβαια γνώριζε ότι προϋπόθεση για την επιτυχία του εθνικού πολιτικού προγράμματος που εφάρμοσε ήταν η συνείληψη όλων των σημαντικών κομματικών δυνάμεων (...). Με

συνκές παραίνεσεις προς τους πολιτικούς αντιπάλους του και προς την ίδια την κοινωνία, ο Καραμανλής επιδίωξε σταθερά την επίτευξη πολιτικής μετριοπάθειας, αντί του ανεύθυνου μαζιμαλισμού, στο επίπεδο των κομμάτων και βασικών συναίνεσεων, αντί της πώλωσης, στο επίπεδο της κοινωνίας.

Δεν βρήκε την παραμικρή ανταπόκριση. Τουναντίον, βρέθηκε αντιμετώπιση με έναν γνήτη, τον Ανδρέα Παπανδρέου, που αμφισβήτησε ευθέως και τους τρεις πυλώνες της νεαρής δημοκρατίας, αντιπροτεινώντας τον «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας», για την επίτευξη του οποίου, όπως έλεγε, «στόχος βασικός και μόνιμος πρέπει να είναι η αλλαγή του συστήματος κι όχι η συντήρησή του». Με αυτή τη λογική, ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ επέλεξε την ακραία πώλωση, η οποία δυναμίτισε το «ήπιο κλίμα» που επιθυμούσε ο Καραμανλής, υποβάθισε τον πολιτικό ρεαλισμό του κυβερνητικού προγράμματος και υπέσκαψε τη νομιμοποιητική του βάση, δραματοποίησε την πολιτική διαδικασία, αποδυναμώσε κάθε συναινετική προσπάθεια και, εντέλει, δίχασε την κοινωνία σε δύο εχθρικά στρατόπεδα. Κι έτσι, από το ξεκίνημα ήδη της Μεταπολίτευσης, η πώλωση αποτέλεσε το κατεξοχήν γενετικό υλικό μέσα από το οποίο μορφοποιήθηκε η πολιτική ζωή της χώρας και ο χαρακτήρας της δημοκρατίας της. >>>